

Invoeringstraject

- **Training voor leerkrachten**
Invoering van alle onderdelen van De Vreedzame School is een combinatie van lesmateriaal of activiteiten met de leerlingen, en training van het personeel. Invoering van het basiscurriculum gaat samen met vijf trainingsbijeenkomsten. De overige modules veelal met drie bijeenkomsten.
- **Interne stuurgroep**
Voor een goede invoering van de vernieuwing wordt er een interne stuurgroep gevormd. De leden van deze stuurgroep (waarin de directie is opgenomen) stimuleren teamgenoten en denken mee over de inhoud van de trainingen. De stuurgroep vormt de motor van de vernieuwing, en stuurgroepleden hebben een actieve rol in de teamtrainingen, ouderavond, e.d.
- **Klassenbezoeken**
Verandering van gedrag van leerkrachten in de richting van meer interactief onderwijs en het vergroten van de verantwoordelijkheid van leerlingen vraagt soms veel van leerkrachten. We bieden hulp in de vorm van gerichte feedback op het handelen door klassenbezoeken door de interne en

externe begeleiders.

- **Activiteiten voor ouders**
Naast informatieve ouderavonden zijn er veel mogelijke activiteiten met ouders. Met de school wordt overlegd op welke wijze de ouders het beste verder bij het programma betrokken kunnen worden.

Resultaten

Er werken inmiddels bijna 400 basisscholen in Nederland met De Vreedzame School (januari 2009). En met succes. Hoewel De Vreedzame School niet staat voor snelle instantoplossingen zien we dat het werkt. De eerste graadmeter is altijd het enthousiasme van leerkrachten en leerlingen en die valt vrijwel altijd heel positief uit. Later constateren scholen dat het aantal conflicten afneemt, de sfeer verbetert, ruzies beter opgelost worden. Op de jaarlijks afgenomen Veiligheidsthermometer in Utrecht blijkt dat scholen die werken met het programma van De Vreedzame School steeds positiever gaan scoren. Kinderen voelen zich veiliger, verbaal en fysiek geweld verdwijnt, en incidenten worden veel beter opgelost.

Deelname

Er zijn inmiddels zo'n 80 adviseurs getraind en opgeleid om invoering van De Vreedzame School in uw regio te begeleiden. Zie voor namen en instellingen www.devreedzameschool.nl (onder Deelnemen).

Het programma De Vreedzame School kent een paar uitgangspunten:

1. De Vreedzame School slaagt pas als zij op maat van de individuele school is toegesneden.
2. Er wordt alleen gewerkt met mensen die vrijwillig en gemotiveerd willen werken aan een vreedzaam en democratisch schoolklimaat. Een breed draagvlak is noodzaak, omdat de principes van De Vreedzame School door de leraren moeten worden 'voorgeleefd'.
3. De Vreedzame School werkt aan een cultuurverandering in de school, leidend tot gedragsverandering bij leerlingen en leerkrachten. Dat levert veel op, maar kost tijd. Kiezen voor invoering betekent een keuze voor meerdere jaren.

Er vindt altijd eerst een intakegesprek plaats met de schoolleiding. Gekeken wordt naar de specifieke wensen en mogelijkheden van de school. Na de intake kan een berekening van de kosten worden gemaakt. Voordat de school van start gaat, volgt voorlichting aan het team.

Nadere informatie bij

Drs. Leo Pauw (projectleider)
Eduniek - Postbus 25 - 3738 ZL Maartensdijk
tel.: 0346 21 97 77 - fax: 0346 21 97 70
e-mail: devreedzameschool@eduniek.nl

De Vreedzame School

Een programma waarin de eigen kracht van kinderen centraal staat

De Vreedzame School

We voeden onze leerlingen op voor een gecompliceerde samenleving. Een samenleving waarin niet alleen de traditionele schoolvakken belangrijk zijn voor succes. Ook sociale en emotionele vaardigheden zijn in hoge mate bepalend voor maatschappelijk welslagen. Omgekeerd is onze samenleving gebaat bij burgers die zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen, die vaardig en vreedzaam conflicten kunnen oplossen.

En dat geldt ook voor de school: de school is net zo goed een leefgemeenschap die gebaat is bij actieve, zorgzame, initiatiefrijke en verantwoordelijke leerlingen. Dit bevordert niet alleen het plezier waarmee leerlingen en leerkrachten naar school gaan, maar zorgt ook voor een positief werkklimaat waarin veel geleerd kan worden. Voor scholen die vinden dat het onderwijs een bijdrage kan leveren aan de vorming van actieve en 'betrokken' burgers is er het programma De Vreedzame School.

Meer dan een lesmethode

De Vreedzame School is meer dan een lesmethode. Het is een filosofie, een aanpak, waarin de eigen kracht van kinderen centraal staat. Invoering van het programma is altijd gecombineerd met een training voor leerkrachten en bijbehorende coaching. Het vernieuwde programma van De Vreedzame School bestaat nu uit een aantal onderdelen. De basis is een structureel lesprogramma voor sociale competentie, een lessenserie waarin voor alle groepen een wekelijkse les/activiteit is opgenomen. Daar bovenop zijn verschillende modules mogelijk, waarmee alle doelstellingen van het programma kunnen worden gerealiseerd. Hiermee kan de school, afhankelijk van de beginsituatie, haar eigen traject samenstellen op het terrein van de sociale competentie en actief burgerschap.

Klas en school als oefenplaats

De Vreedzame School is een programma dat streeft naar een klimaat in klas en school waarin betrokkenheid en verantwoordelijkheid van de leerlingen centraal staat. De school wordt een democratische gemeenschap, waarin iedereen een stem heeft, zich gezien en gehoord voelt, en op een positieve manier met elkaar omgaat. Hierbij nemen we conflictoplossing en leerlingparticipatie als startpunt. Kinderen en leerkrachten leren hoe je met conflicten om kunt gaan door te streven naar oplossingen die voor beide partijen acceptabel zijn. Leerlingen krijgen allerlei taken en verantwoordelijkheden.

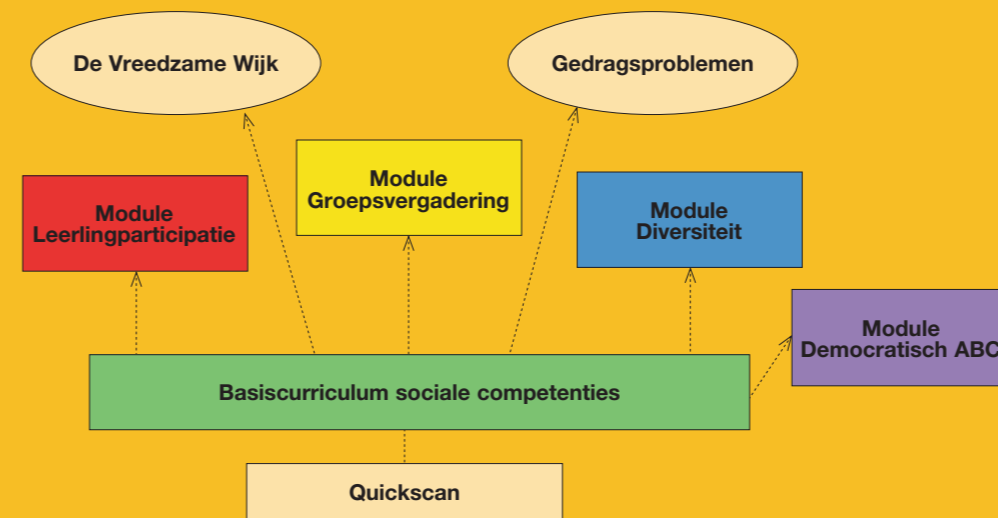
In de klas, én in de school. Kinderen leren zo, door te doen, allerlei vaardigheden die ze nodig hebben als (toekomstig) burger in onze democratische samenleving. De klas en de school worden zo een oefenplaats voor actief burgerschap.

Sinds januari 2009 is De Vreedzame School vernieuwd en uitgebreid. In het vernieuwde programma is (nog) meer het accent gelegd op 'democratisch burgerschap'. Met De Vreedzame School leren we kinderen:

Gezamenlijke besluitvorming	Omgaan met conflicten	Verantwoordelijkheid voor gemeenschap	Open staan voor verschillen	Democratische geletterdheid
<ul style="list-style-type: none"> - opkomen voor eigen standpunt - verplaatsen in standpunt anderen - argumenteren - compromissen sluiten - rekening houden met minderheidsstandpunt - kritisch denken 	<ul style="list-style-type: none"> - verplaatsen in positie ander - onderhandelen - win-winoplossing nastreven - mediatievaardigheden - omgaan met boosheid in een conflict 	<ul style="list-style-type: none"> - verantwoordelijkheid voor elkaar en omgeving - zorgzaamheid - participatie - initiatieven nemen - meepraten en meedenken - samenwerken - behulpzaamheid 	<ul style="list-style-type: none"> - respect voor andere levensopvattingen en –stijlen - inleven in de ander, in andere culturen, in andere levensomstandigheden - vrijheid van meningsuiting en godsdienst 	<ul style="list-style-type: none"> - democratische instituties en spelregels - rechten en plichten in een democratie - democratische principes (verkiezingen, achterban, vertegenwoordiging)
Basale sociaal-emotionele competenties				
<ul style="list-style-type: none"> - zelfvertrouwen / positief zelfbeeld - eigen impulsen reguleren/ zelfcontrole - inzicht in effect eigen handelen op anderen 		<ul style="list-style-type: none"> - empathie/ jezelf kunnen en willen verplaatsen in anderen - van perspectief kunnen wisselen - nieuwsgierigheid / open staan voor anderen of iets nieuws 		

De onderdelen zijn:

Lessenserie (het basiscurriculum)

De lessenseries voor groep 3 t/m 8 bestaan uit 40 lessen, verdeeld over 6 blokken. Voor groep 1/2 zijn er eveneens 6 blokken, met drie activiteiten per blok. Voor de peuters in de voorschool zijn er in totaal 8 activiteiten, verdeeld over 4 thema's.

De lessen zijn in zes blokken van 6 lessen opgedeeld:

- Onze groep (10 lessen)
- Conflicten zelf oplossen
- Communicatie
- Gevoelens
- Mediatie
- Anders en toch samen

Module Leerlingparticipatie

Een logisch vervolg op de invoering van het basiscurriculum is de Module Leerlingparticipatie. Hierin wordt de verantwoordelijkheid van kinderen voor met name het sociale klimaat in klas en school vergroot. Het invoeren van deze

module beslaat ongeveer een schooljaar en bestaat uit een combinatie van activiteiten met de leerlingen (o. a. invoeren van leerlingmediatoren, commissies in klas en school) en training van het personeel.

Module Groepsvergadering

Hierin staat de invoering van de Groepsvergadering centraal: een democratische vergadering waarin de leerlingen gezamenlijk besluiten nemen over onderwerpen die hen aangaan en waarover zij een stem hebben. Na een korte 'cursus' waarin de leerlingen in alle groepen op hun eigen niveau de basisbeginselen van vergaderen leren, houdt elke klas (vanaf groep 3) tweewekelijks een groepsvergadering. De agenda wordt mede bepaald door de leerlingen, en waar mogelijk voorgezeten door leerlingen. Door een vaste structuur en werkwijze in alle groepen is de groepsvergadering het 'democratisch hart' van de school. Het invoeren van deze module kan binnen een schooljaar

plaatsvinden, en bestaat uit een combinatie van activiteiten met de leerlingen en training van personeel.

Module Diversiteit

Deze module omvat de invoering van een 'project' rondom het thema: 'omgaan met verschillen'. In alle groepen worden gedurende twee maanden kinderen actieve onderzoekers op het terrein van diversiteit. In de lagere groepen gaat het om overeenkomsten en verschillen in de klas, in de familie, en in de school. In de bovenbouw gaat het ook om verschillen en overeenkomsten tussen scholen, in de wijk, en in de samenleving. Ook hierbij is een aantal teambijeenkomsten en een stuurgroep een vereiste.

Module Democratisch ABC

Deze module bevat met name voor de bovenbouw lesmateriaal waarmee de kennis van de democratische principes van onze samenleving kan worden aangeboden.

Aanpak De Vreedzame Wijk

Kinderen leven soms in gescheiden werelden. Op school, op straat, thuis gelden soms hele andere verwachtingen. Om die situatie te doorbreken,

en om het effect van De Vreedzame School te versterken, wordt met de aanpak van De Vreedzame Wijk een eenduidige pedagogische aanpak ingevoerd in alle organisaties die met kinderen in de basisschoolleeftijd werken. Alle organisaties in een wijk (welzijnsinstelling, bibliotheek, speeltuinen, stadsboerderijen, sportverenigingen, kinderopvang, etc.) die met die doelgroep werken worden geïnformeerd over en getraind in de principes en uitgangspunten van De Vreedzame School. Door aan te sluiten bij de werkwijze van de scholen worden de pedagogische milieus 'aan elkaar geknoopt', en wordt het voor kinderen duidelijk dat er overall dezelfde verwachtingen worden gehanteerd, en dat dezelfde regels en afspraken gelden.

Aanpak Gedragsproblemen

De pedagogische uitgangspunten van De Vreedzame School (kinderen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid, kinderen een stem geven, kinderen het gevoel geven dat ze 'ertoe doen', benutten van de eigen kracht van kinderen, en van de invloed van leeftijdgenoten op elkaar) zijn ook goed toe te passen op situaties waarin zich gedragsproblemen voordoen. We hebben drie situaties uitgekozen om de principes van De

Vreedzame School uit te werken: Scholen die al een tijdje met De Vreedzame School werken, en de hierboven genoemde pedagogische uitgangspunten hebben vormgegeven in hun school, kunnen indien er sprake is van pesten, individuele gedragsproblematiek, of moeilijke groepen met de Aanpak Gedragsproblemen aan de slag. Na een intake wordt vastgesteld welke activiteiten zullen plaatsvinden.